

Gapestokken som ble satt opp i 2005 er laget av Sveinung Danielsen (trearbeider) og Øystein Myrhre (smiarbeidet).
Foto: Inger Line Birkeland 2025

Maleri av den gamle Sandeherred kirke (revet 1786) og prestegård, slik maleren Lauritz Larsen Bryn (1881-1954) så for seg at bygningene så ut i 1775. Maleriet er gitt som gave til Sandar kirke fra Sandar Sparebank. Gapestokken til venstre for midten, foran i bildet.
Foto: Digitalt museum Anno Norsk skogmuseum

Gapestokken var et strafferedskap som kom i bruk i middelalderen. Ofte stod gapestokken utenfor kirkemuren, og bestod av en pøle med halsring man ble låst fast i.

Å "bli satt i gapestokk" ble brukt ved forseelser mot offentlig orden og moral. Statlige/kirkelige myndigheter regnet gjentatt banning, ikke møte til den offentlige konfirmasjon eller å utebli fra tjeneste som grunnlag for straff.

De som havnet i gapestokken, var som regel småkårsfolk. En betydelig gruppe var legdefolk som ikke oppførte seg som ønsket når de var ute på gårdene.

Bruken av gapestokk avtok utover på 1800-tallet og opphørte helt i Norge ca. 1840. Den ble forbudt ved lov i 1848. Fremdeles finnes det "gapestokker" rundt i samfunnet – til ettertanke for dagens mennesker.

Sandar Sparebank hadde sitt første banklokale på denne plassen. Anlegget er gitt av Foreningen Gamle Sandefjord i 2005, i anledning 100-årsmarkeringen for 1905.

